

Compendiū theologie

cōiugalē. qđ sic exponit hoc est in carnale debitū. nō in carnalē actū
Nec obstat illud de matrimonio beate virginis qđ s̄m beatū Aug. Ita in matrimonio cōsēit qđ nisi aliter deo suberet. debitū cōiugale nō reddēt
Nit enī sic cōmittēs autē virginitatē suā diuine dispensatiōi et cōsēsit in carnalē copulā nō illā appetēdo s̄ diuine inspirationi in vtroq; scz et virginitate et cōmixtiōne obediēdo
Sed virginitatem quā nō dū vouerāt in desidēio habuit et cū firmo p̄posito. cōmixtiōnē vero illā nisi deo aliter disponēt in sufficiētia
Ex his satis patet qđ hic sit sacramētū et qđ res
Nā sacramētū est cōsensus aīoz et cōiunctio corpōz
Res autē duplex ē scz vnio xp̄i et ecclē
Ite vnio duarum naturarū in xp̄o
Nā sicut in matrimonio cōiūctio est aīoz vni^o cum vna ita vnī xp̄s cū ecclā qđ vna ē vt dī
Sant. vi. vna ē colūba mea
De qđ etiā vnione dī. i. ad coz. vi. Qui adheret deo vn^o spūs est cū eo
Ite sicut in matrimonio ē cōmixtio diuersoz sexuū ita in xp̄o ē vnio duaz diuersaz naturarū scz diuine et humane

Explīcit tractatus tertius de expositiōe. vij. sacrorū

de septē virtutibus

Incipit tractatus eiusdem qđ de. vij. virtutibus et eaz declaratione

Nunc aliq̄ t̄gēda sunt de virtutib^{us}
Et p̄mo qđ sit virt^{us} in genere
Quot sūt in nūero. et de eaz sufficiētia
Deīn de singul^{is} in spēali erit aliquō dicēdū

Quid sit virtus in generali

Et autē virt^{us} s̄m Aug. bona q̄litas mētis qđ recte vīuitur et qđ null^o male vītur quā sol^o de^o in hoīe opat^{ur}
Notandū dicit bō q̄litas ad dīaz malaz qđ litatū cuiusmodi sūt prodigalitas avaricia
Addit mentis. ad dīam corpaliū q̄litatū. q̄les sūt albedo nigredo
Et subiūgit. quā. scz virt^{us} te. rē vīuit. ad dīaz scie que q̄nis sit bō q̄litas mētis. non tñ nēario ea rē vīuit s̄ pot^{est} ea rē intelligi
Et addit. qđ null^o male vīit. ad dīferētā potētiaz naturalī qđ cōtingit bñ vti et male vti. cuiusmodi sūt rōnabilitas. et occupabilitas. et trasabilitas. qđ p̄prie potētie dicūt
Dicit et qm sol^o de^o opat^{ur} in hoīe. qđ ponit ad dīaz virtū politica^{rum}. qđ vt vult p̄hs in Ethicis generat^{ur} ex frequēti bñ agē. cū virtutes theologice a deo infūdantur
Et qđ apparet qđ p̄cedēs diffinitio est p̄prie virtutis theologice
Et prout virtus cōphēdit tā quatuor virtutes cardinales q̄ tres theo

et earū declar
logicas sic p̄ diffinit
amor hñoi se ad oia v
Aug^o in libro de m
gulas diffinites virtutes
finitioib^{us} ponit amorē
et adiungit caritas
diuersas offerentias
Quot sunt virt
de eaz sufficiētia
Et dīa ar diffinitio
sūt p̄ mīer^{is} septē
quorū cardinaliū
theologicaz
Et enī virt
hñoi se ad oia vt debet
amor hñoi se vt debet
eoz aut ad creaturā
tūe vel erit amor ad
recognoscit et sic erit
luminatio mētis ad og
deū
Aut erit amor ad
possidet et hoc dupl^{iter}
hñoi in futuro. et sic est ip
qđo hñoi hñoi hñoi et
vitas qđ qđ licet p̄ quēdā
Impūm hñoi hñoi
in caritate in deo manet
i. Job. iii. hñoi hñoi
vt debet ad creaturā
aturā qđ hñoi nobis ē v
amor sic hñoi se ad
tēpantia
Aut ad crea
nos ē sic ē p̄prie et
recte hñoi ad cū ē in
creaturā qđ oia nos
illa creatura ē nobis
tal amor sic se hñoi
ē p̄uidicia aut illa cr
molestias. et talis am

et earū declaratione

logicas sic p̄t diffiniri **V**irtus est amor h̄ndi se ad oia vt debet. **In Aug.** in libro de morib⁹ ecclie. singulas diffiniēs virtutes. in oib⁹ diffinitionib⁹ ponit amorē tanq̄ gen⁹ et adiungit diuersos actus quasi diuersas differētiās

Quot sunt virtutes ⁊

de earum sufficientia

Et oīa at diffinitione extrahit p̄t nūer⁹ septē virtutū scz quoz cardinaliū et trium theologicarū. **C**ū enī virt⁹ sit amor h̄ndi se ad oia vt debet. aut erit amor h̄ndi se vt debet ad creatorē. aut ad creaturā. **S**i p̄mo mō tūc vel erit amor ad creatorē vt recognoscat et sic erit fides q̄ ē illuminatio mētis ad agnoscendum deū. **A**ut erit amor ad creatorē vt possideat. et hoc dupl^r scz vel vt h̄ndi in futuro. et sic est spes vel vt quō hīc iā habit⁹ et tē⁹. et sic ē caritas q̄ q̄s licet p̄ quēdā modum impfēm hz hīc deū. **Q**uia q̄ manz in caritate in deo manet⁹ de⁹ i eo. **I. Ioh. iij.** **S**i autē sit amor h̄ndi se vt debet ad creaturā tūc p̄ ad creaturā q̄ sub nobis ē vt caro. et tal^r amor sic h̄ndi se ad eā vt debet ē tēpantia. **A**ut ad creaturā q̄ iuxta nos ē sic ē p̄xim⁹. et tal^r amor sic se recte h̄ndi ad eū ē iusticia. **A**ut ad creaturā q̄ oītra nos ē. et tūc aut illa creatura ē nobis insidians. et tal^r amor sic se h̄ndi ad eā vt debet ē prudētia. aut illa creatura ē nos molestās. et talis amor sic se h̄ndi

Cxxxiii

ad eā vt debet est fortitudo.

De tribus virtutibus

theologicis Et p̄mo de fide

In sp̄ali rāgēdū ē de virtutib⁹ theologicis. **E**t p̄^o de fide. **D**e q̄ p̄mo dī cēduz q̄o sit. q̄t modis dicat q̄ sit fides informis q̄ formata. vtz vna sit alia. et an demōes habeat fidē. vtz puuli baptisati hēant fidē. vtz in aliq̄ casu sufficiat huare fidē corde. diffiteri ore. vtz fidei possit subeē fallū. an oēs teneatur ad fidē explicitā.

Quid sit fides et quō diffinitur

Ecūdū at aplm ad hebrl. **F**ides ē rerū sperandarū substantia. argumentū non apparētū. **E**t diffinit hic fides p̄ ut est fūdāmētū in edificio sp̄ali. **S**ubsistit enī oib⁹ alijs virtutib⁹ et eas collocat in nobis. i. facit eas in nob⁹ collocari. **E**t hanc sic intellige diffinitionē. **F**ides est sperandarū rerū sba. i. fides facit modo res speratas subsistē in nob⁹ spe q̄ tan dē sba. i. fides dī argumentū. i. ostēsiō vel p̄mōstratiō nō apparētū rez. **S**z nōne apli crediderūt xpm passū. vtiq̄ qz in eoz symbo lo b. p̄ articulo ponit. et tñ apparuit eis passio sua. **S**z dic q̄ aliō viderūt aliō crediderūt qz hoies passū viderūt et deū passū crediderunt. **D**eum autem passum esse est articulus fidei secunduz Augl. **N**on hominem illum passum esse. **Q**uia hoc crediderunt iudei qui

Compendiū theologie

fidei nō hnt catholicā **S**cđm autē
augustinū fides ē illūinatio men/
tis ad vidēdū deū

Quot modis fides dicat

Dicit autē fides multipliciter
Aliqñ enī accipit̄ p̄ habi/
tu fidei informis **Uñ** Ja
cobi. ij. fides sine opib' Aliqñ ac/
cipit̄ p̄ habitu fidei formate **Uñ**
ad hebreos. xi. **S**cī p̄ fidei vicerūt
regna Aliqñ p̄ actu fidei formate
fm̄ q̄ dicit **A**ug' fides est credere
qđ nō vides Aliqñ p̄o facilitate
credēdi **Uñ** Matb. viij. **N**ō inueni
rātā fidē in israel Aliqñ p̄o obie
cto fidei scz p̄ eo qđ credit̄ cuius/
modi sūt articuli fidei **Uñ** in sym
bolo athanasij dicit̄ **H**ec est fides
catholica qđ intelligit̄ de articul
ibi positis

Quid sit for

mata et quid informis. et utrum vna
possit fieri sine alia

Fides autem formata est
fides q̄ opat̄ p̄ dilectionē
q̄ scz informas grā et cari/
tate fides autē informis ē huic cō
traria vtraqz fōrbilitate p̄uata q̄/
lē hnt exntes in p̄cō mōzli q̄ nihil
aliđ ē qz potētia natural' assētiēdi
veritati vtili **U**trū autē fides in/
formis fiat qñqz formata vñ non
et an qñtēs peccat̄ mortaliter oīo
pereat fides formata. et cū ad sta
tuz grē p̄ p̄niam redit̄ vtrū noua
fides creat **M**ulti videntē dubita/
re **D**icit̄ ei aliq̄ qđ fides informis
eadē ē i essentia cū fide formata.
s̄ differūt fm̄ intēsiōnē maiorē et

De septē virtutibus

minorē vt assens' veritati aliq̄ illu
stratiōe grē irradiatus sit fides in
formis. ascēsus autē vehemēs mul
ta illustratiōe grē illūinatus. sit fi
des formata **E**t volūt isti qđ fides
informis hic finiri possit formata
x̄o nō **A**lij dicūt qđ nō sūt eadē
in substātia s̄ euacuata siue receđē
te fide formata totum perit **E**t re
linquit̄ tātū modica quedā lux in
aia q̄ nō facit hominē gratū q̄ dī
fides informis **A**lij distinguūt qđ
dupliciter dicit̄ fides informis vno
mō p̄ p̄uatiōnē actualez forme de/
bite **E**t p̄ hūc modū dicit̄ fides in
formis eē in p̄cōzib'. qz nō est in
eis gratia gratificās vel caritas
Alio mō dī fides informis p̄ p̄ua
tiōnē possibilitatis ad formā de/
bitā. et hec fides informis ē in de
monib' q̄ nō hnt possibilitatez ad
gratiā **E**t p̄mo mō dicta fides in/
formis sic differt a formata qđ tñ
formata fieri possit scz qđ illud qđ
fidei informi subiacet pōt formari
Uñ matērialitē loquēdo hec p̄t fieri
illa. sic cecitas in oculo p̄t fieri vis'
p̄ miraculū **S**ed scđo mō dicta fi
des informis oīo differt a fide fōr
ta sic qđ nullo modo fieri p̄t fōrta
Et illud pl' placz aliq̄b' **E**t his
p̄z an demōes habeāt fidez **H**nt
enī fidē informez vt dicūt scī **S**ed
vt dixi multo alit̄ qz p̄cōzes qñiā
fides informis demonū nō ē pos/
sibilis ad formā debitaz sic fides
p̄cōz in q̄ ē aliq̄ quis modica il
lustratio grē **I**n fide x̄o demonū
nlla s̄ tñ credulitas qđā ex cogi/
tatiōe naturali exorta

et earū declarat

Secū p̄nūli ^{bapti}
Ad id qđ dicit̄ ^{anc fide}
baptizati sūt ^{anc fide}
cū dōā qđ nec
nec ceteras virtutes eo qđ
ferūt eis in baptizatiōe
gatiō ab originali p̄cō
qđ si aia p̄nūli possit baptizari
retur in illa ^{separatiōe illi}
dem ceteras qđ virtutes
deo **E**t simul est aduultus
si tñ remaneat innocentiā ba
lem **D**e hac opinione est h
qui fecit apparatuz super
qđ p̄nūli plane fi
teras virtutes in baptizatiōe
sed nō vñ cap **Q**uā op
tenet magz in lib' s̄nap
res **E**t et alia opinio in
as media que ponit qđ
hnt cōplēti habitū virtutū
adū. qđ nōvū sūt capaces
eis op̄te vt est habitus vel
Sed accipiunt virtutes ad
tiam que potētia aliqđ hab
natura habet. et sic habitus
tus si aia separēt vñ cū ve
tate aduultam.

Utrum in aliquo

sufficiat corde letare si
difficili.

Utrum autē in aliquo
dicit verā fidē
et p̄ vita salua
gare nullas virtutes
gans enī fidē ore quā
et firmū corde p̄cipue
peccat mōlter **C**orde

et earū declaratione

Utrum puuli baptisati habeant fidem.

Hic id quod quæritur utrum puuli baptisati fidem habeant. Dicitur quod cum nec fidem habeant nec ceteras virtutes. eo quod hæc non conferuntur eis in baptismo sed tamen purgatio ab originali peccato. Dicitur tamen quod si anima puuli post baptismum separatur in illa separatione illi infunditur fides. ceteras quoque virtutes ab ipso deo. Et similiter cum adultus efficiatur si tamen retineat innocentiam baptismalem. De hac opinione est hugutio qui fecit apparatus super decreta. Alii dicunt puulis plene fidem et ceteras virtutes in baptismo infundi sed non usus eorum. Quam opinionem tenet magister in libro sententiarum et alii plures. Est et alia opinio in qua has duas mediae que ponit quod puuli nec habent completum habitum virtutum. neque actum. quia nondum sunt capaces virtutis complete ut est habitus vel actus. Sed accipiunt virtutes ad potentiam. que potentia aliquid habet de natura habitus. et fit habitus completus si anima separet vel cum veniunt ad etatem adultam.

Utrum in aliquo casu

sufficiat corde servare fidem et ore diffiteri.

Utrum autem in aliquo casu sufficiat vera fides corde tenere. et pro vita salvanda ore negare. nullus discretus dubitat. Negans enim fidem ore quantumque retineat firmi corde precipue requisitus peccat mortaliter. Corde enim ut ait

Clerico.

apostolus credit ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem. Non sine confessione fidei non videtur esse salus. quanto minus cum negatione. Insuper talis impugnat fidei veritatem agnitam. Et sic videtur quodammodo peccare in spiritualem. Non hec est heresis prescillit anastarum qui dicit quod pro vita salvanda licet fide ore negare si tamen vere teneatur in corde.

Utrum falsum possit

subesse fidei

Hic dubitatur utrum falsum possit subesse fidei. Hoc est utrum falsum possit credi. vel id quod non est putatum cum sacerdos elevat hostiam non consecratam utrum sit vera fides qua a toto populo creditur ibi esse vel illud esse corpus christi. Et dicitur ad hoc quod fidei nunquam potest subesse falsum nec dubium. imo nec etiam potest quicquam credi. nisi sit infallibiliter verum. Non in predicto casu credere quod illud sit illa hostia sit corpus christi non est fides sed opinio tamen que potest esse de falso. Sed creditur quod sub illa hostia si in forma debita consecrata fuerit sit corpus christi est fides. et hoc spiritus infallibiliter est verum. Non illa conditio spiritus apponenda vel ad minus superponenda est quam hostia adoratur. vel sumitur. scilicet si rite consecrata fuerit. Hostia rite consecrata infallibiliter est corpus christi.

An omnes teneant ad

fidem explicite credendam.

Omnis quoque an omnes teneant ad fidem explicitam. id est ad credendum articulos fidei explicite

Compendiū theologie

dubiū est apud quosdam. Sicut enī alī
qui q̄ nec añ aduētū nec p̄ aduē/
tū xp̄i tenebantur homines scire
omnes articulos fidei explicite
nec etiāz oēs explicite credere nisi
in q̄ntū docti erāt a maiorib⁹. Et
illā doctrinā in intellectu cape po-
terāt. Sed tñ adhuc illi qui p̄cesse-
rūt min⁹ tenebant p̄pter vmbraz
que tūc erat. Isti autē plus p̄p̄ do-
ctrinā et veritatē exp̄ssā. Nūc nūc
q̄libet q̄ntūcūq; simplex qui hūa/
nam habz discretionē tenet ad mi-
nus explicite scire et credere p̄mū
articulū. Et reliquos nullatenus
diffiteri. s̄ in generali credere quic
q̄o sc̄a et v̄lis credit eccl̄ia. Et tene-
tur p̄ter hoc se patū exhibere ad
ampli⁹ discendū cū doctore catho-
licū habuerit. Et q̄m obtusū sensū
hnt simpliciōres nō credo q̄ tene-
antur ita explicite scire sic expla-
natur eis. qz sufficit q̄ ip̄i accipiāt
explanationē p̄m suā ptātem intel-
ligēdi. q̄ nō p̄m volūtātē aut facul-
tatē explanatoris. Si autē p̄mū ar-
ticulū vel p̄les etiā alios explici-
te crederēt. vni tñ p̄tinaciter cōn/
dicerēt heretici iudicarent. Quia
hoc fieri nō posset nisi egressi iudi-
ciū eccl̄ie pueruli hereticōz iā per
doctrinā puerisā esse incipient. Se-
cus tñ est de sapiētiorib⁹ qui tenē-
tur explicite oēs articulos scire. Et
maxie p̄lati aut quicūq; alij qui se
fatent doctores. cū ignorātia iur.
nō cadat in p̄ncipē aut doctorem.

De virtute spei et per-

de septē virtutibus

tinentibus ad ipsam

Sequit̄ aliq̄o dicere de spe
Pr̄io q̄o sit spes. An spes
possit esse malarū rerum
Quoz sit spem h̄re. An ip̄a simul
cū fide euacuabit̄. Et q̄o succedit
eis.

Quid sit spes

Diffinit̄ autē sic spes ab au-
gustino. Spes est certa ex-
pectatō future b̄titudinis
p̄ueniēs ex gr̄a et meritis p̄ceden-
tibus. Quā sic expone. Spes ē cer-
ta q̄o dicit p̄pter hesitationē. Nā
spes vsq; quaq; absq; fluctuatōne
hesitationis est. Expectatio q̄o dicit
ad d̄am cōp̄hensionis que erit
in p̄f̄a. vbi nihil expectabit̄ s̄ om-
nia p̄tialiter habebuntur. future
b̄titudinis quod dicit ad d̄am ti-
moris scr̄uilis. qui ē expectatio fu-
ture miserie. Expectatio dico p̄ue-
niens ex gr̄a id ē benignitate dei
cōsiderata. Quod enī dicit̄ ex beni-
gnitate dei cōsiderata dicitur ad
d̄am desperationis que seueritatē
t̄m̄ dei cōsiderat. Et ex meritis p̄-
cedētib⁹ quod dicit ad d̄am p̄-
sūptionis. que ex dei benignitate
t̄m̄ cōsiderata et nō cū hoc ex me-
ritis b̄titudinē adipisci credit. Et
sic diffinit̄ hic motus spei. Aliē sic
cōiter a maḡis diffinit̄. Spes est
audacia mēt̄is de largitate dei cō-
cepta habēdi vitā eternā p̄ bona
merita.

An spes possit esse malarū
rerum

et earū declarat

An spes possit
larū rerū
sicut q̄ spes
rerū. et earū que ad
eaz spem gerere videt̄
spem habent de bonis
de alienis. Nā ad hoc
spes tria concurrere oīa
spectū boni. et p̄p̄ et fr̄
si alij legat. Spes dicit̄
sicut ap̄ d̄ potē. Nā ego
t̄m̄ sperare laborē. Et t̄m̄
et cōm̄ sicut sp̄amus la-
nor qui sit in via. vel et
p̄t̄is. intellige in talibus
p̄t̄is accipi sed largo n

Quid sit spes

seu sperare

De eo autē q̄
sperare an sit a
An aliarū b̄titudi-
Et an ip̄s spem habuerit
an anqui p̄tes in limbo
nunc vident in purgato-
habuerit. vbi habent. Nā
ad tria potē q̄ ip̄s spem
spei. neq; q̄. neq; alie
xp̄s spem habuerit. Et
qz ip̄s non est nūc de
dine quā nūc hnt anḡ
to q̄ stola corp̄is nō
res de stali p̄m̄o ip̄s
cōt̄platio dimit̄tis t̄
tis xp̄i. Quia vt habet
hec est vita eterna vt
te solā. vep̄ d̄m̄ et que
ip̄m. Et q̄m xp̄s hnt
in via habuit. qz op̄be

et earū declaratione

Ant spes possit esse ma/
larū rerū dicit magr in. iij.
siliaz q spes ē tm bonaz
rerū. et earū que ad eū spectant q
eaz spem gerere videt. quia pprie
spem habem⁹ de bonis nr̄is. non
de alienis. **N**ā ad hoc q sit pprie
spes tria occurrere dnt scz q sit re/
spectu boni. et pprii. et futuri. **N**ā
si aliqui legat spes dici maloz
sicut apd poetā. **H**ic ego si potui
tm spare laborē. **N**el etiā bonozū
et cōium. sicut spamus salutem bo
noz qui sūt in via. vel etiam boni
pntis. intellige in talibus spem nō
pprie accipi sed largo modo

Quozū sit habere spē seu sperare

Deo aut q qrit quozū sit
spare scz an sit angelozū
An aiarū beataz in celo.
Et an xps spem habuerit. **E**t etiā
an antiqui p̄res in lyngo. vel aie
nunc detente in purgatorio spem
habuerūt aut habeāt. **D**icendū ē
ad tria p̄ora q pprie sūpto nomie
spei. neq agi neq aie beate neq
xp̄s spem habuerūt. **C**ui⁹ ratō ē
qz pprie non est nisi de sbali btitu
dine quā nūc hnt angeli et aie btē
eo q stola corpis nō sit fm docto
res de sbali p̄mio ipaz. h tm ipsa
otēplatio dinitatis et humanita
tis xp̄i. **Q**uia vt habet **J**ob. xvij.
Hec est vita eterna vt cognoscāt
te solū vtz deū. et quē misisti ihm
xp̄m. **E**t qm xp̄s btitudinē sbalē
in via habuit. qz cōphensor fuit iō

Cleypj.

spem pprie nō habuit. **E**t si aliqui
legat ipm spem habuisse. intelligē
dū ē de im pprie dca. s. de aliq spe
accidē tali btitudine. vtpote de gñ
ficatione corpis sui. cui⁹ nō ē spes
nisi per posteri⁹. vel de ipō loquit
sc̄ptura gr̄a mēbroz. **D**e p̄rib⁹ at
in lyngo. et de aiab⁹ in purgato
rio exntibus dicit q spem habue
rūt et hnt aliqntulū extenso noie.
Cū eni spes sit boni futuri expecta
tio. pōt esse expectatio cum oimo
da hesitatione. **E**t tūc nō est spes.
vel cū certitudine opinionis. **T**ūc
pprie est spes. quales hnt electi in
via. **N**el pōt esse cum certitudine
scie. q scz sciant se bonū eternum
adepturos. **E**t sic min⁹ pprie dicit
spes. **E**t sic isto mō sumendi spem
dicit q p̄res in lyngo et purga
torio aie spem habuerūt et hnt

An spes et fides eva cuabunt et quid eis succedet

Dultimo qd ponebat in
q̄stione. s. an spes q fides
evacuabūtur. **E**t qd ipsis
succedet. **D**icit q vtrazq̄ evacuabi
tur. **C**ū eni venerit qd p̄fectum est
evacuabit qd ex pte est. **E**t iō qd
fides et spes imp̄fectionē habent
evacuabunt. nec erūt sc̄tis in celo. h
loco fidei succedet visio. loco autē
spei succedet āplex⁹ vbi videbit⁹ q
gustabit⁹ qz bonus est dñs

De virtute caritatis et pertinentibus ad ipsam

Compendium theologie

Nam de charitate aliquo dicitur Et primo quid sit caritas Que sint diligenda charitate Et quis ordo sit obsequius in diligendis An omnes teneantur ad dilectionem inimicorum Et iterum de quodam alio ordine diligendorum

Quid est caritas

Caritas secundum magistram in. iij. sententiarum est dilectio qua diligitur deus propter se. et proximus propter deum vel in deo Nec hic diffinitio idem per se ipsum sed caritas per dilectionem. quia dilectio quodammodo genus est ad charitatem. et ea quod est ceterorum. quibus in frequenti usu scripture unum pro alio aliquotiens ponatur **A**lia dicitur ab augustinus in libro de moribus ecclesie Charitas est affectus animi recta coniungens nos deo. Et sciendum quod quantum ad potestatem diffinitionem eadem est dilectio qua deus et proximus diligitur. quia quoniam unum propter aliud amat unum utrumque amore amatur Sicut idem est amor quo amat vinum et dulcedo vini **S**emina dicitur hec dilectio propter duo dilecta sed deum et proximum propter quod etiam dicuntur duo mandata de dilectione **P**rimum de dilectione dei quod continet tria prima precepta seu mandata decalogi pertinentia ad deum vel quibus ordinamur ad deum **S**ecundum est de dilectione proximi continens septem alia decalogi precepta seu mandata. que nos ordinant ad proximum. sic in superioribus declaratum est

Que caritate diligen

septem virtutibus

da sint et quo ordine

Quaterum ut sciamus que caritate diligenda sunt attendamus doctrinam augustini. libro primo de doctrina christiana Quatuor enim secundum eum diligenda sunt **U**num quod super nos est scilicet deus **A**lter quod nos sumus scilicet anima **T**ertium quod iuxta nos est. scilicet proximum **Q**uartum quod infra nos est. scilicet corpus **D**e secundo autem et quarto nulla precepta specialia data sunt **Q**uamvis enim homo excidat a charitate semper tamen illi remanet affectio ad se ipsum et ad carnem suam **S**ed quis ordo servandus est in his diligendis **U**trum videlicet in aliquo casu extranei proponendi sint consanguineis. **I**tem an filii parentibus **I**tem an vxor parentibus **I**n primo quidem casu distinguuntur quidam. quia aut beneficium offerendum est spirituale aut temporale **S**i est spirituale tunc beneficium spirituale ad neminem iure consanguinitatis devoluatur debet extraneus melior preferri consanguineo minus bono **S**i autem sit temporale puta de bonis adquisitis vel iure hereditario possessis **D**icitur quod consanguineo propter indigentiam etiam minus bono prius est subveniendum quam extraneo. **A**nt si unus est consanguineus et alter non et utriusque dandum non sufficeret. tunc dandum est consanguineo **S**i vero utriusque sufficiat. uterque accipiat. hoc consanguineus prior **R**espectu vero secundi scilicet an filii proponendi sunt parentibus scilicet patri et matri **D**icitur proles quod pater et filius in equali necessitate constitutus prius est subveniendum patri quam filio

7 earū Declaratione

cum ad hoc nos cogat tam lex nature q̄ dñicū p̄ceptū. **N**ōi aliq̄s sentire cōtrariuz. et aliquos distingere de dilectione affectuali 7 effectuali. **D**icēdo q̄ dilectione affectuali. plus diligēdi sunt parētes p̄pter p̄stita b̄nficia. **E**ffectuali v̄o plus diligēdi sūt filij qz vt plurimum plus indigēt. **S**z pone eq̄lem v̄ro biqz indigētā tūc puto pl̄ subueniēdū eē parentib⁹ scz p̄ri 7 m̄ri q̄ filijs. **D**e vxore autē qd̄ erat tertiā dicit q̄ p̄ferēda ē parētib⁹ q̄n tū ad cohabitationē. nō q̄ntuz ad dilectionē. **N**ō illud. **R**elinq̄t hō pfem 7 m̄rez suā. et adherēbit vxori sue zc. **I**ntelligendū est q̄ magis adhēndū ē eis q̄ parētibus cohabitationē nō tñ magis dilectione. eo q̄ m̄ta plura b̄nficia a parentib⁹ exhibita sūt q̄ ab vxore.

An omnes teneantur

Dilectionē inimicōz
De dilectionē autē inimicōz an teneamur oēs ad eoz dilectionē. et an teneamur eis oēs ostēdē signa familiaritatis. **E**t d̄ q̄ sic. i. q̄ oēs tenent inimicos diligere. eo q̄ sup̄ b̄ extrat p̄ceptū diuinū. **M**at̄. v. **E**go autē dico vob̄ diligite inimicos v̄ros. benefacite his q̄ oderūt vos. **S**ed b̄ q̄ ad affectū dilectionis q̄ simplr tenent oēs inimicos diligē. quo v̄o ad signa dilectionis 7 ad effectū nō tenentur oēs vt dicit inimicū diligē nisi viderint eū n̄citatē patiētē vel veniā nō fide seu irrisorie s̄z veraciter po-

Clericij.

stulātē. vñ si salutat nō irrisorie salutatō est. **P**erfecti vero saltē religiosi ad ampli⁹ tenent. **P**rop̄ scādali eni euitādū corā his p̄cipue qui sciūt q̄ offēsi sūt tenent offerre signū dilectionis. **N**ec tñ intelligas de tali inimico q̄ fidē xp̄ianā et fidē catholicā impugnat. q̄a sic impugnantī nisi in vltima n̄citate nō est subueniēdum.

De quodam alio ordine diligendozum

Sūma nota s̄m **A**ug⁹. et **A**mb. 7 alios expositores q̄ primo diligēdū ē de⁹. deīn aia p̄pria. deinde aia p̄rimi. deīn corp⁹ p̄p̄riū. et postea corp⁹ p̄rimi. **I**n p̄rimos autē p̄mo parētes. i. p̄r 7 m̄r. sc̄do filij. deīn alij agnati. vtz at vxor sit p̄ferēda filijs certū nō habeo. p̄ filios et vxorē domestici scz noti. deīn extranei nō inimici. deīn inimici. **Q**uātū autē iubemur diligē p̄rimos sic nosmet ipsos sic intelligēdū ē q̄ scz eq̄ oprādū est eis bonū et nuz sic nobis. **N**ō enim tenemur tp̄alia eq̄liter eis vt nobis ministrare. sed v̄ nobis primo postea autem ipsis.

De quatuor virtutib⁹

cardinalib⁹ in generali

Equē breuē aliq̄o dicere de virtutib⁹ cardinalib⁹. i. de iusticia q̄ s̄m **A**ug⁹ ē in s̄bueniēdo miseris. de prudētia q̄ est in cauēdis insidijs. de fortitudine q̄ ē in p̄ferēdis molestijs. et de temperātia q̄ est in p̄uis delectatiōib⁹.

Compendiū theologie

coercendis **D**e qb' pmo dicendū ē qre dicantur cardinales et ciuiles et politice. **D**ein de singulis q sit qlu bet dicitur in se **E**t q sūt pph earuz ad' tā i via qz i p'ia **P**ostremo de ordine eaz ad. vij. vicia capitalia

Quare dicte virtutes

dicuntur cardinales ciuiles et politice.

Dicuntur autē p'm q'soā virtutes cardinales q'si cordiales ad d'ram dicitur corporalū **C**ardo enī p'm yfidoz a cor de deriuat qz a cordian grece qd est cor latine **N**el vt alij volūt dicunt cardinales qz in eis sic in cardinib' ois alia virt' maxime ciuil' voluit **S**edm autē p'hos q de ipis tractauerūt dicuntur cardinales qz in his sic in cardine ē reuolutio totius vite hūane p'm statū honestū et ciuilē **C**iuiles autē dicunt qz constituūt bonum statum vni' euz altero in ordine ciuū his enī dicitur p'm platinū p'm et macrobiū boni viri reipublice consulūt. vrbes tuent' parētes venerant'. p'imos amat' **P**olitice autē dicunt eadē de cā. qz idē ē polis grece qd ē ciuitas latine. et ideo politice dicuntur quasi ciuiles

De virtute iusticie in speciali

Est autē iusticia p'm Aug'. virt' tribuens vnicuiqz qd suū ē **Q**ue diffinitio cōuenit iusticie tā p'm statuz vie qz p'm statū p'ie **A**lia autē diffinitio q ponit q iusticia est subuenire miseri

De septē v'utibus

ris uenit iusticie tm p'm statū vie **P**onitur autē p'm magr'm in tertio. li. s'ni'az duo ei' ad' scz ad' ei' in p'ia. qd ē deo regēti subesse. et actus ei' in via qd ē miseris subuenire **N**ō sūt autē generales ad q's teinent oēs **S**ūt autē et alij ad' ei' spēales ad q's nō ita inordiniter oēs tenent. q sic qntū ad p'positū p'ns sufficē p't. distinguunt **I**n tactū ē q ad' generalis iusticie ē vnicuiqz tribuere qd suū est h' ē superiorib' parib' et inferiorib' **S**uperiorib' qdē p' eminentiā et h' dupl'r **Q**uia vel generalit' et sic d'r ad' ei' inferiora potiorib' subdē. quam ponit Aug'. de libero arbitrio. li. ij. **N**el spēalit' et sic d'r ad' ei' soli deo deseruire. **D**e q' Aug'. vi. li. sue musice **S**i autē sit in tribuēdo qd suū ē parib' sic ē triplex ad' ei' **A**n' paria sibi met copulare **D**e q' Aug'. de libero arbitrio. li. i. **A**li' nullis coe'qri nisi purificationis animis **T**erti' nullis d'na ri appetē nisi nature corporali vel bestiali. de qb' duob' Aug'. in. vi. sue musice **S**i autē in tribuēdo qd suū ē inferiorib' h' ē duplici' **N**el q ad penā s'bleuādā et sic ei' ad' ē miseris subuenire. p'm magr'm in. iij. li. s'ni'az **N**el q ad culpā corrigēdā et sic ei' actus est iniquos morib' corrigē et punire **D**e quo Aug'. sup gen. li. xij. ad litteram

De virtute prudentie

in speciali

Prudencia p'm magistrū in. iij. s'ni'az est in precauendis in

7 cas decl

siōsi vñ sic ag' vñ
est virt' rerū bonaz
traz qz dilectio
electioe boni **E**t
h' est inordiniter qz
ne neg' male sit qz
stucā vel h'mōi **E**t
tio p'ns et verbis **D**
vbi dicit q' p'vōlū
rerū et mōrū lōz **P**
plures p'vōlūe ad' **A**
tria complex est **A**n' mō
dōs p'ponē vel e'qre qu
magr'm in. iij. li. l. **A**
pōtē virtutū. de q' **A**
musice **A**n' p'vōlūe v
qz qz p'vōlūe vñ
tur p' magr'm in. iij. li. l.
la deuitare de quo **A**
li. xij. ad lram **I**n
corruptōi p'ponere de
libero arbitrio. li. i. **I**n
nā a mal. de q' Aug'.
ix. **I**n eterna p'ponē t
quo Aug'. in vi. sue mus

De virtute for

Fortitudo autē
vis molliū
dā sic ag' vñ
tudo ē immobilis an
sa laboz q' p'vōlūe
Cui' q' complex est
An' firmare animi
molestias. de quo
An' nō ag' vñ
ē epalē formidare
in. vi. sue musice **A**
de nullis terrorib' n

7 earz declaratione

si dñs: vñ sic apti' diffiniē Prudētia est virt' rerū bonaz vñ malaz neutraz qz discretio cū fuga mali et electiōe boni Et dicit' neutrarū qz h est indifferētiuz que scz neqz bone neqz male sūt qle est frangē felicitā vel hmōi Et trahitur diffinitio pñs ex verbis Aug' .li.

vbi dicit q' prudētia est bonaz rerū et neutrarū scia Ponunt aut' plures prudētie ad' Ad' ei' in patria duplex est Un' nullū bonum deo sponē vel eāre qui ponit per magr'm in. iij. li. sen. Ali' ipaz o cui piscē veritatē. de q' Aug' .in. vi. sue musice Ad' prudētie vie ponitur qnqz. scz p'cauere insidias. q' ponuntur p magr'm in. iij. li. sen. Itē mala deuitare de quo Aug' .sup. gen. li. xij. ad lram Itē incorruptionem corruptiōi sponere. de q' Aug' .de libero arbitrio li. i. Itē discernē bonū a malo. de q' Aug' .de ci. dei. li. xix. Itē eterna sponē t'palib'. de quo Aug' .in. vi. sue musice

De virtute fortitudis

Fortitudo aut' ē in pferendis molestijs Nñ fm q' dā sic apti' diffiniē Fortitudo ē immobilis animi inf' aduersa laboz 7 piculozuz eq' susceptio Cui' q' duplex assignatur ad' vie Un' firmare animū cōtra t'pales molestias. de quo Aug'

Ali' nō aduersitatē nec mortē t'palē formidare. de quo Aug' .in. vi. sue musice Ali' a sapient' electo nullis terrorib' nullis qz penis

Cxxxvij

depelli. de quo Aug' .de libero arbitrio. li. i. Ali' p dilecto habendo aduersa tolerare. d' quo Aug' sup gen. li. xij. Ad' p'rie duplex ē Un' firmissime deo adherē. q' ponit p magr'm in. iij. sen. Ali' nihil moleste pati q' ponit per Aug' .in. vi. sue musice

De virtute tēperantie

in speciali

Temperantia ē in p'uis delectatiōib' coercēdis Diffinitur autē sic ab Aug' .in. li. i. de libero arbitrio Temperantia ē affectio coercens appetitū ab his reb' q' turpi' delectāt Cui' ad' assignant' in via Subtrahere se ab amore inferioris pulcritudinis. de quo Aug' .in. vi. sue musice Itē coercē cogitationes p'uas. d' q' in. iij. sen. Itē libidinē refrenare. de quo Aug' sup gen. xij. Itē refrenare cupiditates ab his q' t'palit' delectāt de quo Aug' de libero arbitrio Ad' aut' p'rie ē nullo respectu nozio delectari. de quo in. iij. sen. Itē immaculatū manere. de quo Augustin' .in. vi. sue musice

De effectū dictarum

virtutū 7 an sint in p'ria

Sic quatuor virtutes hominē ad virtutes theologicas habendas habilitāt Nñ nihil vtilius ē in vita dūmodo informentur caritate Tūc enī eque meritoze sūt vite et ne sicut theologice An aut' hē virtutes future sint in p'ria. dicit ma

Cōpēdiū theologie de

gister in lib. sñiaz q sic fm aliqs earuz actus vt patet per singulas iuxta supra tacta.

De ordine dictarū vic

turū ad septē vicia capitalia

Ultimo dicenduz qualif p has septē virtutes septem vicia capitalia expellātur

Fides enī que mentē illuminat expellit supbiā que cor excecatur

Spes que gaudio futuroz cor letificat expellit irā que presēti miseria mētē turbat

Charitas que gaudet de pximi pspitate delect iuidiā que ē odiū felicitatis aliena

Fortitudo p quā in act⁹ virtutes surgim⁹ expellit actiōiā p quam delicia tabescim⁹

Iustitia q sua vnicuiqz tribuit eliminat auariciā que aliena retinet et rapit

Tēpantia q excessū reprimit. expellit gulsam que modū excedit

Rudētia que fm Aug⁹. in corruptionē cor/ruptioni preponit euacuat luxuriā qua corrūpitur corp⁹ et anima.

Explicit quartus tra

ctatus hui⁹ libelli qui est de expla/natione virtutum

Septē petitiōib⁹ orōnis

Incipit tractatus

quintus de. vij. petitionibus cōtētis in oratione dominica et earum ex/positione

Tractatū de septē pe/ titionib⁹ que in orō/

ne dñica cōtinent ali/ qui fm ordinez hui⁹

libelli ponūt scz ime/ diate post tractatū de articulis fi/

dei. et ante tractatū de decem pre/ ptis legis

Hic dō qnto loco ponit placuit. i. in tractatū de septē vir/ tutib⁹. et tractatum de. vij. donis

spūscī ea. i. cōsideratione q in ipis septēz petitiōib⁹ sic in ipa orōne

dñica cōtētis effectualitē ipse. vij. vir/ tutes ipaqz septē dona spūscī pe/ ti videant.

Circa quez tractatum pmo vidēdū venit de efficacia mo/ di petēdi qui describit in p̄hemio

dōe orōnis dñice de distinctiōe et/ expositiōe ipaz petitiōnū p̄ticular/ riter. de nūeroz sufficiētia earū. de

ordine eaz ad. vij. vicia capitalia

De efficacia modi pe

tendi contenti in p̄hemio dicte orationis

Pater n̄r **C**ū hec orō a sa/ piētissimo vtpote ab eo q

est ipa sapiētia infinita. et/ veracissimo vtpote ab eo q ē fōs

et origo toti⁹ veritatis cōdita sit.

Patz q nihil ei deesse poterit. siue q ad petēdi modū. siue quo ad suf/ ficiētiā bonoz petēdorū **M**od⁹

dnice 7 cas exp
aut petēdi efficacim⁹
in trib⁹ p̄mis v̄bis pe
dentib⁹ q̄s ad m̄liti
tur anim⁹ p̄ris m̄liti
ca his septē petitiōib⁹ p
q̄pōā p̄hemū in q̄ orō
in cōsequētē petitiōis fore
dū **C**ū enī ad sufficiēti
tria garrime videat. scz
ens v̄bis a potēs in hoc
p̄t. dñice n̄r scz q̄z aouert
i. filioz sup indigētiā iu
M̄ch. vi. Scz enī pater v̄
oib⁹ indigetis In hoc aut
n̄r ostēdit cū subuenire vo
enī oib⁹ boni diligēt. s̄c̄z
q̄n boni nō est. **M̄ch. i. a**
Scz aut suoz maxim
eo p̄ curā nō habz siōē
est infidelis deterior In hoc
dicit. q̄ es in celis. orōit ip
tem Quis re habet **M̄ch.**
De celo scz orōit est **C**
his v̄bis ostēderim⁹ ip̄m
n̄r am v̄digētiā et subuenire
tem. n̄rāo h̄dōm⁹ ip̄m et
Dix ergo v̄t n̄r Scz h̄c
mem. p̄t. ostēdetur h̄c p̄
nō p̄sonalit h̄c p̄ p̄sona
enī isto mō dē p̄t. cū q̄
p̄t tripliciter v̄t scz cōu
magis p̄t. Scz p̄t. p̄
sic nō t̄m p̄sona p̄ris h̄
tas or̄ p̄t. omniā. et nō
rū h̄ etiā p̄t. p̄t. p̄t. p̄t.
p̄t. p̄t. p̄t. p̄t. p̄t. p̄t. p̄t.
quō nō ip̄e est p̄t. p̄t.
re. fecit te et creauit te
v̄t p̄t. p̄t. p̄t. p̄t. p̄t.